

ननक्रमेण यज्ञमानमवमर्शयत्यर्धयुः उपरवानवमृशस्वेत्यधेषणाया यज्ञमानश्च
अन्तःप्रदेशान्निम्नोन्नतवपरिहाराय संमृशति । अनेकयज्ञमानके चैक एवावमृशति
उपरवसंस्कारत्वात् ।

अर्धयुयज्ञमानौ संमृशेते ॥ १४ ॥ अवमर्शनानन्तरमध्वनौ उपरवयोः स्वं
-स्वं दक्षिणं हस्तं प्रवेश्याद्वणाया सम्भेदनमार्गेण परस्परं संते संस्पर्शं कुर्वति ।
अत्राहपस्तम्बः बाहूऽउपावहृतोऽर्धयुयज्ञमानश्च संमृशेतेऽइति । कथं संमृ-
शेतेऽइत्यपेक्षायामाह ।

पूर्वदक्षिणेऽर्धयुरपरोत्तरे यज्ञमानः ॥ १५ ॥ उपरवे हस्तं प्रवेशयति ।
अर्धयुः पृहति यज्ञमान किमत्रेति ॥ १६ ॥ उपरवयोर्हस्तौ प्रक्षिप्य सम्भेद-
नमार्गेण परस्परं संमर्शनानन्तरम् ।

भद्रमित्याह ॥ १७ ॥ स यज्ञमानः पृष्ठो भद्रमिति एवं ब्रूयात् ।
तन्नौ सहेत्यर्धयुरुपाङ्गु ॥ १८ ॥ प्रश्नप्रतिवचनसम्बन्धादुच्चैः प्राप्ते वचना-
दुपाङ्गुत्वमुच्यते अथवा वागन्तपक्षेऽप्युपाङ्गुत्वप्राप्त्यर्थमुपाङ्गित्वमुक्तम् । अनेकयज्ञ-
मानके तन्नः सहेत्येवमुच्यते । मानवे अनुमृशतः पूर्वयोर्दक्षिणमध्वरुपरयो-
रुत्तरं यज्ञमानः किमत्रेति पृहति भद्रमित्यर्धयुस्तन्नौ सहेति यज्ञमान उत्तरमन्व-
ध्वरुर्दक्षिणयोरपरं यज्ञमान इति । काठके अर्धयुयज्ञमानौ संविमृशतो द्वाऽअन्यो
द्वाऽअन्यः किमत्रेत्यर्धयुयज्ञमानो भद्रमिति प्रत्याह तन्नौ सहेत्युभावपस्पृशेति ।

पुनर्दक्षिणापरेऽर्धयुः पूर्वोत्तरे यज्ञमानः ॥ १९ ॥ उपरवे ।
यज्ञमानः पृहत्यर्धयोः किमत्रेति ॥ २० ॥ पूर्ववद्वस्तौ सम्भेदनमार्गेण पर-
स्परं संयोज्य ।

भद्रमिति प्रोक्ते तन्मऽइति यज्ञमानः ॥ २१ ॥
प्रोक्षत्येनाव्रक्षोरुण इति (५. २५) ॥ २२ ॥ अर्धयुर्लौकिकाद्विरेनानुपरवा-
न्प्रोक्षति हस्तेनैव । एतच्चग्नियकोणस्थादारभ्य प्रदक्षिणं भवति । तच्चैतत्प्रोक्षणं
सर्वेषामुपरवाणां युगपत्स्यात् । एवं प्राप्तऽआह ।

भेदे मन्त्रावृत्तिः सांनिपातित्वात् ॥ २३ ॥ भिन्नदेशानामुपरवाणामेकेन
पाणिना युगपत्प्रोक्षणाशक्तेर्भेदेन भवितव्यम् न चोभाभ्यां पाणिभ्यां कर्तव्यम्